

Andrea Lauer Rice
2019. május 11.
Hámos László gyászbeszéd *(magyar fordítás)*

Hámos László egy igazán figyelemre méltó ember volt, és ahogy hallottuk, sokunknak szeretett barátja és mentora. Zsuzsi, Júlia és Dániel – a szívünkben veletek vagyunk ebben az elviselhetetlenül szomorú pillanatban.

Lászlóval 1988 nyarán találkoztam először. A nappalinkban állt Short Hills-ben, New Jersey-ben, munkatársával, Latkóczy Emesével. Azért jöttek, hogy megvitassák szüleimmel - Edith és John Lauerral - a HHRF-et támogató adománygyűjtő rendezvény társelnökségével kapcsolatos terveiket. Ez volt az első nagy rendezvény, amit a szüleim az amerikai magyar közösségben vállaltak. Mint kiderült, sok közül az első...

Az 1989 novemberében Washingtonban Heinrich Thyssen Bornemisza báró tiszteletére megrendezett gála olyan sikeres volt, hogy a HHRF működése sok évre be lett biztosítva. Ez volt családjunk Lászlóval való hosszú barátságának a kezdete.

Később ugyanebben az évben, anyám meghívott egy anya/lánya útra New Yorkba. Főiskolai hallgató voltam, és azt hittem, ez majd városnézést, vásárlást, talán egy Broadway előadást jelent. De épp László egy tüntetést rendezett a New York-i román konzulátus előtt. Arra nem számítottam, hogy kezembem egy plakáttal fogok tüntetni a Ceausescu által elrendelt erdélyi magyar falvak lerombolása ellen. Mindez László gondos felügyelete alatt történt, és természetesen a Securitate kamerái rögzítették. Még évek múlva is, amikor ezt a New York-i kirándulást felemlgettem, Lászlónak mindig felcsillan a szeme és egy huncut mosoly ült az arcára - mint amilyen ezen a csodálatos képen is látható.

1991-ben, amikor az újonnan alakult amerikai magyar koalíció első gyakornoka lettem - aminek László és a HHRF alapító tagjai voltak - ő és régi bajtársa, Szekeres Zsolt, karöltve tanítottak engem arra, hogyan kell a kongresszusi törvényalkotókat és döntéshozókat "felvilágosítani" - még akkor is, ha azok nem szándékoztak megismerni a magyar kisebbségek helyzetét. Segített megfogalmaznom az első kormánytisztviselőhöz szóló leveletem, feltennem az első kérdésemet egy kongresszusi tájékoztatón, és felkért az első munkaértekezletem levezetésére. És én csak egy voltam a sok közül, akiket az úgynevezett "Hámos László Érdekképviseleti Akadémia" kiképzett.

Az elmúlt 40 év alatt László több tucat fiatalat mentorált, mind a HHRF-en keresztül, mind pedig a Magyar Emberi Jogi műhelyeken, amelyeket a HHRF, a Magyar Baráti Közösség és a Koalíció támogatott. A csodálatos program, amelyet 4 évtizeden át vezetett, számos Kárpát-medencei gyakornokot hozott kiképzésre az Egyesült Államokba. 30 éven át az első sorból volt alkalmam megfigyelni az ő nyugodt, meggondolt, együttérző, és befolyásos varázserejét - Erdélyben, a Felvidéken, a Kárpátalján és a Délvidéken is. Több ilyen útján én is elkísértem őt, amikor higgadtan irányított minket és megmutatta, hogyan lehet változásokat kieszközölni még a lehetetlennek tűnő helyzetekben is.

A 90-es évek elején egy nagyon emlékezetes utam volt Lászlóval, röplapokkal és egyéb az emberi jogok megsértéséről szóló írásos kísérőanyaggal felvértezve mentünk Romániába. Nem volt gondom ebbe beleegyezni, legalábbis addig, amíg el nem értünk a határhoz, ahol ő halkán azt javasolta, hogy az összes papírt rejtsem el a ruhám alatt, ha netán a határőrök átkutatnák a járművet. Rengeteg volt a papír - a derekam, a bokám köré csavarva, a zoknimba dugva, mindenhol, ahol csak el lehet képzelni - nem voltam biztos benne, hogy képes lennék járni, így aztán pár percig feszült volt a helyzet, miközben az őrök elidőztek a dokumentációnkon, sőt Lászlót ki is szállították az autóból kihallgatásra. Valahogy mégis átjutottunk, és a kifejezés azoknak az arcán, akikkel találkozni mentünk, akiknek László segített, és akik ezeket a papírokat úgy várták – minden fáradságot megért.

László sok éven át képviselte a diaszpórát a Magyar Állandó Értekezleten, és hét évvel ezelőtt az amerikai diaszpóratanács vezetőjeként én is támogatni kezdtem ezen tevékenységét. Az amerikai magyar közösség alapos ismerete miatt ő volt ennek a testületnek az első és egyetlen megválasztott vezetője.

Az érdekképviselési munkája mellett a következő generációt is megszólította a nagyszerű ReConnect program létrehozásával, amelyről Pataki kormányzó az imént beszélt. Személy szerint én mindig hálás leszek a támogatásáért, mikor Pigniczky Rékával elindítottuk a Memory projectet: az amerikai magyar vizuális történet archívumát. Ő megértette annak fontosságát, hogy a felmenőink történeteit megörökítsük, tiszteletben tartva a múltat miközben a fiatalok bevonásával és ösztönzésével a jövő felé tekintünk. Annyira sajnálom, hogy nem csináltunk vele egy hosszabb interjút - mert, ó, milyen történeteket mesélhetett volna...

Egy évvel ezelőtt Szakonyi Noémi és Vincze Máté rövid interjút készített Lászlóval és a Koalíció többi vezetőjével az évente megrendezett Mikulás ünnepségünkön. Amikor a szenedélyéről kérdezték, ezt mondta:

“A legfőbb érdeklődésem mindig az identitás kérdése és a személyes identitás megértése és elfogadása volt. Ez teszi lehetővé az emberek számára, hogy jobban megértsék önmagukat, és így tudjanak visszaadni... a közösségnek... az egész magyar nemzetnek.” Ő egész élete során ezt tette... segítve azokat, akiknek égető szüksége volt egy bajnokra.

László New York állam befogadott fia volt. Jackie Robinson, egy másik nagy fia ennek a nagyszerű államnak, egyszer azt mondta: “Egy élet csak azáltal válik fontossá, amilyen befolyást gyakorol mások életére.”

László számtalan életet mélyrehatóan befolyásolt... köztük az enyémet is. Nehéz elhinni, hogy már nincs köztünk, hogy megossa velünk bölcsességét és ösztönözzön bennünket. A magam és mások nevében csak annyit mondhatok, hogy köszönöm.

Az amerikai magyar közösség, az Amerikai Magyar Koalíció, és a családom nevében mondom: emlékedet megőrizzük, és mindent megteszünk, hogy nyomdokaidba lépjünk.

Nyugodj békében, kedves László . . .